SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 22/01910-2
Saksbehandler Eirik Milde

Høring - Endring i domstolstruktur

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet 2019 - 2023	07.04.2022	23/22

Behandling i Formannskapet 07.04.2022:
Følgende hadde ordet ved behandlingen av saken:
Harald Rønneberg (H), Henriette Holt Gausdal (SP)

Votering
Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Formannskapets vedtak
Sarpsborg kommune avgir følgende høringsuttalelse:
1. Sarpsborg kommune er positiv til å beholde dagens domstolstruktur for Søndre Østfold tingrett.
2. For å sikre sterkere vern for framtidig aktivitet på alle rettsstedene, anbefaler kommunen å forankre nåværende organisering i domstolloven.
3. Sarpsborg kommune vil påpeke viktigheten av å beholde kompetanse i kommunen, og å sikre lokalkunnskap ved rettsstedene og for jordskifteretten.
4. For utdyping av synspunktene vises det til kommunedirektørens saksframlegg.

Høring - Endring i domstolstruktur

Innstillingssak.
Medsaksbehandlere:
Bengt Andrè Formoe Odsbu

Kommunedirektørens innstilling:

Sarpsborg kommune avgir følgende høringsuttalelse:

1. Sarpsborg kommune er positiv til å beholde dagens domstolstruktur for Søndre Østfold tingrett.
2. For å sikre sterkere vern for framtidig aktivitet på alle rettsstedene, anbefaler kommunen å forankre nåværende organisering i domstolloven.
3. Sarpsborg kommune vil påpeke viktigheten av å beholde kompetanse i kommunen, og å sikre lokalkunnskap ved rettsstedene og for jordskifteretten.
4. For utdyping av synspunktene vises det til kommunedirektørens saksframlegg.

Vedlegg:

1. Høringsbrev
2. Høringsnotat
3. Brev fra sorenskriver i Søndre Østfold tingrett
4. Presentasjon av Søndre Østfold tingrett
5. Presentasjon av Oslo og Østre Viken jordskifterett

Sammendrag:
Under Solberg-regjeringen ble det vedtatt en strukturreform for domstolene våren 2021, der rettskretsene for tingrettene og jordskifterettene ble utvidet. Formålet med reformen var blant annet å få en bedre ressursutnyttelse og større fagmiljøer ved tingrettene og jordskifterettene.

Justis- og beredskapsdepartementet har nå sendt på høring et forslag om å gjeninnføre den tidligere domstolstrukturen. Dette for å sikre innbyggere i hele landet tilgjengelighet og rettssikkerhet. Det vil ikke bli gjort endringer der domstolleder, kommunene i rettskretsen og de ansatte gjennom sine tillitsvalgte er enige om å opprettholde dagens struktur.

Søndre Østfold tingrett og Oslo og Østre Viken jordskifterett har avholdt informasjonsmøter for kommunene i vår rettskrets, der begge framhever at dagens domstolstruktur har medført en bedre ressursutnyttelse og større fagmiljøer.

Sarpsborg kommune har ved tidligere høringer vært positive til etableringen av Søndre Østfold tingrett, og kommunedirektøren ser ingen grunn til å endre oppfatning ved denne høringen. Det er imidlertid viktig at Sarpsborg beholder kompetansearbeidsplassene ved rettsstedet i kommunen. Lokalkunnskap ved rettsstedene, og da særlig for jordskifteretten, er et annet punkt kommunedirektøren ønsker å peke på i høringen.

Utredning:
Bakgrunn
Dagens domstolstruktur ble fastlagt ved sammenslåing av tingretter og jordskifteretter gjennom Solberg-regjeringens strukturreform våren 2021. Formålet med å utvide

rettskretsene var å legge til rette for mer fleksibel og effektiv ressursutnyttelse. Det var også et ønske å skape større fagmiljøer med mulighet for moderat spesialisering samt å øke bruk av rettsmekling. Det ble vedtatt 23 rettskretser for tingrettene og 19 rettskretser for jordskifterettene, og Stortinget besluttet også å sikre minimumsbemanning ved rettsstedene samt å lovfeste praksisen med å forelegge endringer i strukturen for Stortinget.

Justis- og beredskapsdepartementet har nå sendt ut på høring, et forslag om å gjeninnføre domstolstrukturen fra før domstolreformen 2021. Formålet med forslaget er å sikre innbyggerne i hele landet god rettssikkerhet og tilgjengelige tjenester. Forslaget har bakgrunn i Hurdalsplattformen.

Det kan gjøres unntak for domstoler der domstolleder, kommunene i rettskretsen og de ansatte gjennom sine tillitsvalgte er enige om å opprettholde dagens struktur. Dersom det vedtas å gjeninnføre den tidligere domstolstrukturen, vil spørsmålet om felles ledelse igjen være aktuelt. På denne bakgrunn foreslår departementet en endring i domstolloven § 33 c andre ledd, slik at det bare unntaksvis skal være adgang til å bestemme at to eller flere domstoler skal ha felles domstolleder. I etterkant av høringen vil departementet gjøre en konkret og helhetlig vurdering av om det foreligger reell lokal forankring for å beholde gjeldende struktur.

Ved gjeninnføring av domstolstrukturen fra før 2021 ønsker departementet at det skal iverksettes tiltak for å legge til rette for bedre samarbeid mellom domstoler samt å redusere sårbarheten i mindre domstoler. Riksrevisjonen har avdekket utfordringer knyttet til domstolenes saksbehandling, saksbehandlingstid og effektivitet. Det ble særlig pekt på manglende fleksibilitet i ressursutnyttelsen. Det bes som en del av høringen om innspill på tiltak for å bedre ressursutnyttelsen og redusere sårbarheten.

Ved gjennomføring av domstolreformen ble det også innført større rettskretser for jordskifterettene, slik som for tingrettene. Departementet ber om høringsinstansenes innspill til ytterligere tiltak for å ivareta de særlige utfordringene til jordskifterettene.

Høringsnotatet omhandler organiseringen av tingrettene og jordskifterettene. Eventuelle endringer i organiseringen av førsteinstansdomstolene, vil imidlertid kunne gjøre det nødvendig med endringer i de nevnte forskriftene også når det gjelder lagmannsrettene.

Søndre Østfold tingrett er i dag en domstol for Aremark, Fredrikstad, Halden, Hvaler, Moss, Rakkestad, Råde, Sarpsborg og Hvaler. Tingretten har en domstolleder, 14 dommere og 7 dommerfullmektige, i tillegg er det 28,7 saksbehandlere, 2 seksjonssjefer og en administrasjonssjef. De fire rettsstedene er Fredrikstad (7 dommerårsverk), Halden (5 dommerårsverk), Moss (5 dommerårsverk) og Sarpsborg (5 dommerårsverk).

Oslo og Østre Viken jordskifterett har i dag 3 rettssteder, Lillestrøm (12,6 årsverk), Sarpsborg (8 årsverk) og Kongsvinger (3,9 årsverk)

Vedlegg 3 til saken er et brev fra sorenskriver i Søndre Østfold tingrett til kommunene innenfor rettskretsen, der blant annet hennes erfaringer og syn på dagens domstolstruktur beskrives. Vedlegg 4 og 5 til saken er presentasjoner fra Søndre Østfold tingrett og Østre Viken jordskifterett, fra et felles informasjonsmøte som ble avholdt 10.mars for kommunene i rettskretsen. Presentasjonene gir en del faktagrunnlag og erfaringer fra dagens domstolstruktur.

Tidligere behandlinger i Sarpsborg kommune

Sarpsborg kommune behandlet høring om sammenslåing av Fredrikstad tingrett, Halden Tingrett, Moss Tingrett og Sarpsborg tingrett i formannskapet 22.08.2019, sak 66/19. Dette var en egen høring på forslag til endring av domstolstrukturen i Østfold. Her ble følgende vedtak fattet:

1. *Sarpsborg kommune stiller seg positiv til at tingrettene i Fredrikstad, Halden, Moss og Sarpsborg slår seg sammen til en ny Østfold tingrett.*
2. *Sarpsborg kommune mener Sarpsborg sentrum er et naturlig og hensiktsmessig valg for lokalisering av ny tingrett i Østfold.*
3. *Saksframlegget oversendes som begrunnelse for punktene 1 og 2.*

Sarpsborg kommune avga også høringsuttalelse til forslaget om ny domstolstruktur. Saken ble behandlet i formannskapet 07.05.2020, sak 44/20. Omorganisering av tingrettene i Østfold var en egen prosess, og ikke en del av denne høringen. Formannskapet vedtok følgende høringsuttalelse:

1. *Sarpsborg kommune stiller seg negativ til at Østfold jordskifterett sentraliseres til Osloområdet (Lillestrøm) i strid med Statens egne retningslinjer for sammenslåinger og omlokaliseringer.*
2. *Sarpsborg kommune mener at Østfold jordskifterett bør samlokaliseres med den nye Østfold tingrett.*
3. *Sarpsborg kommune mener rettskretsene i Østfold må ligge til Borgarting lagdømme.*
4. *«Kommunedirektørens vurdering» i saksframlegget oversendes som begrunnelse for punktene 1-3. Videre oversendes svarskjema som i vedlegg 2.*

Kommunedirektørens vurderinger

Sarpsborg kommune har tidligere stilt seg positiv til en sammenslåing av tingrettene i Sarpsborg, Fredrikstad, Moss og Halden. Forslaget fra departementet innebærer at Søndre Østfold tingrett skal tilbake til fire mindre domstoler, med mindre dagens struktur har bred støtte hos domstolleder, kommuner og tillitsvalgte i rettskretsen.

Kommunedirektøren kan ikke se at det er framkommet kunnskap som gjør at kommunen skal endre syn på den gjeldende organiseringen av tingrettene i Østfold. Både brevet fra sorenskriver og presentasjonene fra informasjonsmøtet med kommunene, peker på gode erfaringer med dagens domstolstruktur. Det er særlig bedre ressursutnyttelse og sterkere fagmiljøer som framheves. Alle fire rettsstedene i Søndre Østfold tingrett er beholdt, noe som er viktig for å sikre nærheten for kommunens innbyggere til rettsstedet i Sarpsborg.

Sorenskriveren peker i sitt brev på muligheten for å lovfeste dagens rettsstedsstruktur for å gi et sterkere vern for framtidig aktivitet på alle rettsstedene. Kommunedirektøren støtter et slikt forslag, som vil medføre et eget lovvedtak for å legge ned eller endre rettssteder i framtiden..

I høringsforslaget etterspørres forslag for å legge til rette for bedre samarbeid mellom domstoler og redusere sårbarheten i mindre domstoler. Det samme gjelder for jordskifteretten. Dette er forhold som kommunedirektøren mener domstolene selv er best egnet å svare ut gjennom sine egne høringsuttalelser.

Kommunedirektøren mener det er nødvendig for Sarpsborg å beholde kompetansearbeidsplasser i tilknytning til domstolen i vår kommune. I tillegg til de ansatte

ved domstolen, bør også faste forsvarere, faste bistandsadvokater og andre aktører være knyttet til rettsstedet i Sarpsborg. Kunnskap om lokale forhold er også et viktig element her, kanskje da særlig for jordskifteretten. Kommunedirektøren mener det kan være tungt og lite effektivt med saksbehandlere i jordskifteretten som ikke er lokalkjent.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:
Ingen direkte konsekvenser for Sarpsborg kommune.

Miljø:
Ingen direkte konsekvenser for Sarpsborg kommune.

Folkehelse:
Ingen vesentlige konsekvenser

Rett utskrift.
Dato: 08.04.2022

Hilde Øisang
Formannskapssekretær

Dokumentet er elektronisk signert.

Saken oversendes saksbehandler for oppfølging.